

OVERZICHT VAN DE NIEUWE REGELING BETREFFENDE HET VERMOGENSBEHEER VAN VOOGD EN WETTELIJKE BEHEERDER IN NEDERLAND EN FRANKRIJK

door

Marc CLAEYS BOUUAERT

Navorsingsstagiër
bij het Nationaal Fonds
voor Wetenschappelijk Onderzoek

1. De regeling van het vermogensbeheer in geval van minderjarigheid beschouwt men als een van de zwakste plekken van ons burgerlijk wetboek. Niet ten onrechte : deze materie is nu sedert meer dan 150 jaren praktisch ongewijzigd gebleven (1), terwijl er zich ondertussen ingrijpende wijzigingen voordeden in het economisch en sociaal leven. De grote uitbreiding van de roerende vermogens stelde het vermogensbeheer voor geheel nieuwe problemen, die in 1804 niet eens vermoed werden.

Het berucht cassatie-arrest van 6 mei 1943 (2) bemoeilijkte nog het beheer van de roerende vermogens (3), zodat vele rechtsgeleerden en practici met aandrang een wettelijke hervorming wensden (4).

(1) Op enkele punten werd het B.W. aangevuld of gewijzigd : zie bv. de wet van 12 juni 1816 over de openbare verkoop van onroerende goederen van minderjarigen; de hypotheekwet van 16 december 1851 over de wettelijke hypotheek van de voogd en de gevolgen op de regeling van de beleggingen; de artikelen 19 en 20 van het K.B. van 22 november 1875 over de overdracht en de conversie van inschrijvingen op naam in het Grootboek der Staatsschuld.

(2) *Rev. prat. Not.*, 1943, 235.

(3) BAUGNIET, J., *De aliénation des droits mobiliers du mineur*, *Rev. prat. Not.*, 1943, 225-230; — PIRET, R., *Du droit du tuteur de vendre les biens mobiliers du mineur*, *Rev. Banque*, 1943, 201-224; — DE FAYS, E., *Tutelle. Actes de disposition d'un élément de l'avoir pupillaire*, *Rec. gén.*, 1943, 326-348; — C. H., *Minorité. Le tuteur peut-il aliéner les droits mobiliers?*, *Ann. Not. Enreg.*, 1943, 175-186; — PIRET, R., *La disposition des biens mobiliers du mineur et l'arrêt du 6 mai 1943*, *Rev. prat. Not.*, 1944, 98-107.

In één artikel werd de stelling van het hof van cassatie bijgetreden : CONSTANT, J., *A propos de l'aliénation de droits mobiliers incorporels du mineur*, *T. Vred.*, 1943, 241-271.

(4) O.a. MESTDAGH, O., *Mesures à prendre au sujet des valeurs mobilières appartenant à des incapables*, *T. Vred.*, 1939, 27-30; — EILERS, G., *De verkoop van de roerende goederen van de minderjarige bij de opening van de voogdij*, *R. W.*, 353-364; — VAN HECKE, G., noot onder Cass., 6 mei 1943, *R.C.J.B.*, 1947, 181-192; — JACOBS, R., *Roerende goederen en voogdijbeheer*, *R. W.*, 1949-50, 1345-1348; — VAN DEN BERGHE, G., *Over de noodzakelijkheid ener tussenkomst van de wetgever in de omvang van de bewindsbevoegdheid van de voogd*, *R. W.*, 1953-54, 465-476; — DE KEPPER, G., *Het toezicht der rechtbanken van eerste aanleg op de staten van voogdijen*, *R. W.*, 1954-55, 921-926; — AROUÉTÉ, R., *Tutelle. Administrateur légal*, noot onder Rb. Brussel, 27 januari 1955, *Ann. Not. Enreg.*, 1955, 249-262; — PAUWELS, A., *Voogdijbeheer en praktijk*, *Jaarboek V.G.R.*, 1956, 6 e.v.

Over een voorgestelde hervorming, zie : GEVERS, M., *La tutelle et l'administration légale. Essai de réforme* (in het bijzonder het voorwoord van R. Marcq en de inleiding).

Gelijkaardige problemen moeten zich uiteraard eveneens in het buitenland stellen. Merkwaardig genoeg maakte deze materie het voorwerp uit van recente wettelijke hervormingen in Nederland (1) en in Frankrijk (2). Het lijkt dan ook de moeite waard te zijn na te gaan hoe het beheer over de goederen van de minderjarigen daar nu geregeld is (3).

I. Nederland

2. Vooreerst weze opgemerkt dat de in Nederland voorgestelde hervorming van het beheer van de ouder, voogd en curator (4), geldend recht is geworden vóór de invoering van het inmiddels vastgestelde eerste boek van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (ontwerp Meyers) (5). Dit wijst er voldoende op dat de Regering de overtuiging was toegedaan dat een spoedige verbetering van de bestaande regeling noodzaak was geworden.

Het doel en de verantwoording van de hervorming vindt men samengevat in de memorie van Toelichting voorgedragen door de toenmalige minister van Justitie, de heer A. C. W. Beerman : „Bovenstaande wijzigingen hebben alle ten doel de regeling van het beheer aan te passen aan de eisen van de praktijk en anderzijds de waarborgen, welke nodig zijn voor de bescherming van de belangen der minderjarigen en curandi, niet prijs te geven” (6).

3. Rekening houden met de eisen van de praktijk en behoud van de noodzakelijke waarborgen zijn inderdaad de twee hoofdbekommernissen die men in acht moet nemen wil men, in het belang van de minderjarigen, een degelijk beheer van hun vermogen mogelijk maken.

(1) Wet van 11 mei 1964, houdende herziening van de regeling omtrent het beheer van de voogd, de ouder en de curator en wijziging, in verband daarmee van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Postspaarbankwet 1954 (Stb. 138). Deze wet trad in werking op 1 oktober 1964 (K.B. van 1 augustus 1964, Stb. 290).

(2) *Loi nr 64-1230 du 14 décembre 1964, portant modification des dispositions du Code Civil relatives à la tutelle et à l'émancipation (Journal Officiel du 15 décembre 1964, 11140).*

Deze wet moest zes maanden na haar publikatie in de *Journal Officiel* in werking treden, d.i. op 15 juni 1965.

(3) Voor een gedetailleerde artikelsgewijze toelichting van de nieuwe Nederlandse regeling, zie VAN ZEBEN, C. J., *Wijziging van de bepalingen omtrent het beheer van de voogd, ouder en curator*, W.P.N.R., 1964, 360-364, 371-374, 391-395, 403-407. Voor een bespreking van de algemene strekkingen van de hervorming in Frankrijk, zie SAVATIER, R., *Le rajeunissement de la tutelle française des mineurs*, 1965, D., Chr., 51-62.

(4) De curatele stemt overeen met onze onbekwaamverklaring; de curator beheert de goederen van de onder curatele gestelde personen.

(5) De wijzigingen door de wet van 11 mei 1964 aan het Ned. B. W. gebracht zullen dus moeten opgenomen worden in het nieuwe B.W. (ontwerp Meyers) vóór of ten laatste bij de uitvaardiging van de wet ter invoering van het nieuwe B.W.

(6) Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitt. 1959, 5520, nr. 3, sub 10.

Men ziet onmiddellijk dat de taak niet gemakkelijk is : die bekommernissen blijken inderdaad meer uit elkaar te gaan dan dat ze elkaar zouden aanvullen. Voldoen aan de eisen van de praktijk onderstelt een streven naar soepelheid en het weren van allerlei geld- en tijdrovende formaliteiten; wil men daarenboven de minderjarige beschermen tegen het slecht beheer van zijn wettelijke vertegenwoordiger, dan moet men noodgedwongen bepaalde formaliteiten opleggen.

4. In welke mate en met welke middelen de Nederlandse regeling omtrent het beheer van de goederen van minderjarigen die tweevoudige betrachting zoekt te verwezenlijken wordt nu onderzocht. Duidelijkheidshalve volgen we hier de indeling van het Nederlands Burgerlijk Wetboek zelf (eerste boek, 22ste titel, twaalfde afdeling : *Van het beheer van den voogd*) (1). Achtereenvolgens komt dus ter sprake : de inventarisatie van de goederen van de minderjarige (§ 1), de handelingsbevoegdheid van de voogd (§ 2), het toezicht op het beheer (§ 3), de zekerheden (§ 4) en de onderbewindstelling (§ 5).

Er moge op gewezen worden dat, in Nederland, het vermogensbeheer van de vader, staande het huwelijk, in beginsel niet verschilt van het beheer van de voogd (art. 359 nieuw). Wel ontsnapt de *beherende ouder* aan bepaalde controle- en waarborgsmaatregelen : hij moet namelijk geen boedelbeschrijving opmaken en kan niet gedwongen worden rekeningen voor te leggen en zekerheid te stellen (zelfde artikel). Bijgevolg zijn op de wettelijke beheerder slechts de hiernavolgende paragrafen 2 en 5 toepasselijk.

§ 1. Inventarisatie van het beheerde vermogen (art. 428-431; 1.15.12.2 — 1.15.12.5.) (2).

5. Binnen de acht maanden te rekenen vanaf het openvallen van de voogdij, moet de voogd ter griffie van het kantongerecht van de woonplaats van zijn pupil een boedelbeschrijving van diens goederen indienen (art. 428 nieuw, derde lid). Het optreden van een notaris is niet vereist, doch de deugdelijkheid van de boedelbeschrijving moet onder ede bevestigd worden. De lange termijn van acht maanden (vroeger : acht weken) laat een degelijk opgestelde inventaris toe (3). Bij de boedelbeschrijving moet een opgave gevoegd worden van de wijzigingen die zich sinds het begin van de voogdij in de samenstelling van het vermogen voordeden, alsook een opgave van de gereede gelden,

(1) Nieuw B.W., afdeling 1.15.12 : *Het bewind van de voogd*.

(2) De artikelnummers bestaande uit één getal verwijzen naar het thans geldende Ned. B.W.; de artikelnummers bestaande uit verschillende getallen verwijzen naar het nieuwe Nederlands Burgerlijk Wetboek (ontwerp Meyers).

(3) Art. 429 nieuw.

effecten aan toonder en spaarbankboekjes (1) (art. 428 nieuw, tweede lid).

Het vervullen van deze formaliteiten wordt niet geëist wanneer de minderjarige weinig of geen goederen heeft (vermogen geschat op minder dan 1.000 gulden). In dit geval volstaat een gewone verklaring (art. 428a nieuw) (2), welke de kantonrechter echter onder ede kan doen bevestigen. Veel voogdijen zullen aldus betrekkelijk weinig aanvangsformaliteiten met zich mede brengen en de kantongerechten minder belasten. De kantonrechter blijft nochtans vrij later toch nog een boedelbeschrijving op te leggen indien hij het wenselijk oordeelt (art. 429a nieuw, laatste lid).

§ 2. Handelingsbevoegdheid van de voogd (art. 432-441c; 1.15.12.6 — 1.15.12.17).

6. In beginsel verricht de voogd alle handelingen welke hij noodzakelijk of nuttig acht in het belang van de minderjarige, onverminderd zijn aansprakelijkheid voor slecht beheer (art. 432). In *concreto* echter wordt zijn handelingsbevoegdheid aanzienlijk beperkt door bepalingen in zake vervreemdingen en beleggingen.

A. BEHEERS- EN BELEGGINGSADEN.

7. De bepalingen van artikel 433 (nieuw) houden in feite heel de regeling van het vermogensbeheer van de voogd in: „De voogd behoeft machtiging van de kantonrechter om de navolgende handelingen voor rekening van de minderjarige te verrichten:

a. beschikken en aangaan van overeenkomsten tot beschikking over goederen van de minderjarige, tenzij de handeling geld betreft, als een gewone beheersdaad kan worden beschouwd, of krachtens rechterlijk bevel geschiedt;

b. giften doen, andere dan gebruikelijke, niet bovenmatige;

c. een making of gift, waaraan lasten of voorwaarden zijn verbonden, aannemen;

d. geld lenen of de minderjarige als borg of hoofdzakelijke medeschuldenaar verbinden;

e. overeenkomen dat een boedel, waartoe de minderjarige gerechtigd is, voor een bepaalde tijd onverdeeld wordt gelaten.

(1) In Nederland heeft het jeugdspaarwezen, dank zij de aanmoediging van de overheid en de houding van de private spaarbanken, een grote uitbreiding genomen. Zie hieromtrent de wet van 25 september 1958 (jeugdspaarwet), houdende regelen ter bevordering van het sparen door jeugdige personen.

(2) Volgens het model voorgeschreven door de minister van Justitie en gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant van 1 september 1964 (nr. 169).

De kantonrechter kan bepalen dat de voogd zijn machtiging behoeft voor het innen van vorderingen van de minderjarige, het disponeren over saldi bij giro- of kredietinstellingen daaronder begrepen.

Voor het aangaan van een dading over een geschil, waarbij de minderjarige is betrokken, behoeft de voogd geen machtiging in het geval van artikel 19 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering of wanneer het voorwerp van het geschil een waarde van *fl* 200 niet te boven gaat”.

8. De beheersmacht van de voogd is dus streng gereguleerd. Praktisch gezien wordt zijn handelingsbevoegdheid herleid tot het verrichten van daden van beheer. Bijzonder interessant voor ons is het criterium dat aan de basis ligt van het onderscheid *daden van beheer* — *daden van beschikking*. Sedert het cassatie-arrest van 6 mei 1943 is, in ons recht, dit onderscheid van groot belang geworden en toch bestaat er over het aan te wenden criterium nog geen rechtszekerheid. Het lijkt geen twijfel dat, naar de bedoeling van de Nederlandse wetgever, voor het beheerrecht het modern, economisch criterium aangewend moet worden, veeleer dan het oudere, mechanische (1): maatgevend is de *finaliteit* van de verrichte daad; een vervreemdingsdaad is dus niet noodzakelijk een daad van beschikking. De heer Y. Scholten, minister van Justitie, verklaarde inderdaad in de Memorie van Antwoord op het Voorlopig Verslag van de Commissie van Justitie van de Tweede Kamer: „Onder een gewone beheersdaad valt onder meer het te gelde maken van vruchten, het van de hand doen van buiten gebruik gestelde zaken die niet een zodanige waarde hebben dat zij als een belegging kunnen worden aangemerkt, en voorts alle handelingen die in het dagelijks bedrijf van een minderjarige toebehorende onderneming worden verricht” (2).

B. BELEGGINGEN (ART. 438 NIEUW).

9. De voogd kan voor rekening van de minderjarige geen belegging doen zonder machtiging van de kantonrechter. Men notere dat vóór de wet van 11 mei 1964 artikel 483 een reeks van zogenaamde *risico-mijdende* beleggingen opsomde, voor dewelke geen machtiging vereist was, namelijk voor beleggingen in immobiëliën, hypothecaire leningen en voor inleggingen bij de Rijkspostspaarbank. Voortaan is op twee uitzonderingen na, machtiging vereist voor elke belegging. Hiermede heeft men *ongelukken* willen voorkomen; men is immers tot de bevinding gekomen dat de hierboven aangestipte beleggingen niet noodzakelijk in elk concreet geval de meest aangewezen waren :

(1) Voor het onderscheid tussen de twee criteria, zie: VAN GERVEN, W., *Bewindsbevoegdheid*. — *Rechtsvergelijkende bijdrage tot een algemene theorie van bewind over anderzans vermogen*, nr. 45, blz. 73 e.v.

(2) Tweede Kamer, Zitt. 1963-64, 5520, nr. 5, sub art. 433.

in de Memorie van Toelichting wordt er dienaangaande opgemerkt dat die beleggingen, die men als risico-mijdend beschouwd omdat ze een vast guldenbedrag vertegenwoordigen, niet steeds een juiste bestemming zijn voor vrijgekomen gelden en dat daarenboven de opsomming van artikel 438 (oud) veel te ruim is (1).

10. Twee uitzonderingen doen dienst als dubbele veiligheidsklep : behoudens nadere bepaling van de kantonrechter mag de voogd zonder machtiging gelden inleggen bij de Rijkspostspaarbank op jeugdspaarbankboekjes en bij geregistreerde kredietinstellingen (2) op rekeningen op zicht of met opzeggingstermijn van ten hoogste één maand.

In dit verband dient er op gewezen te worden dat de voogd bijzondere verplichtingen heeft inzake bewaring van effecten aan toonder. Volgens artikel 432a (nieuw) moet hij die in bewaring geven bij de Nederlandsche Bank of bij een geregistreerde kredietinstelling, tenzij de kantonrechter hem ervan vrij stelt. Anderzijds kan de kantonrechter ook speciale maatregelen opleggen voor wat betreft de bewaring van liggend geld en van de spaarboekjes.

C. MACHTIGING.

11. Het valt licht te begrijpen dat dergelijke strakke beperking van de handelingsbevoegdheid van de voogd administratieve rompslomp en overbelasting van de kantongerechten in de hand kan werken. Kennelijk is de *ratio legis* van deze strenge regeling gelegen in de bescherming van de belangen van de minderjarige.

Toch heeft de wetgever ook de eisen van de praktijk in acht willen nemen en dit komt tot uiting in de machtigingsmodaliteiten. Artikel 441a (nieuw) bepaalt inderdaad : „Aanwijzingen en machtigingen, als in deze afdeling bedoeld, geeft de kantonrechter slechts, indien dit hem in het belang van de minderjarige noodzakelijk, nuttig of wenselijk blijkt te zijn. Hij kan een bijzondere of een algemene machtiging geven en daaraan zodanige voorwaarden verbinden, als hij dienstig oordeelt. Hij kan een gegeven aanwijzing of machtiging te allen tijde intrekken of de daaraan verbonden voorwaarden wijzigen”.

12. Het is de wens van de wetgever dat de kantonrechter een ruim gebruik zou maken van algemene, al dan niet geclausuleerde machtigingen, om het mogelijk te maken dat de voogden die zijn vertrouwen zouden genieten, een soepel en oordeelkundig beheer zouden kunnen voeren. Clausulering van een machtiging bestaat bijvoorbeeld hierin, dat het al dan niet bindend advies van een ter

(1) Tweede Kamer, Zitt. 1959, 5520, nr. 3, sub 2.

(2) Kunnen worden geregistreerd : handelsbanken, landbouwkredietbanken, effectenkredietinstellingen en algemene spaarbanken (wet van 21 juni 1956).

zake bevoegd persoon (beleggingsadviseur, directeur van een financiële instelling) moet ingewonnen worden voor het verrichten van bepaalde beschikkingsdaden of beleggingen.

Het behoort dus tot de taak van de kantonrechter zelf, in de gevallen waarin hij het in het belang van de minderjarige nuttig oordeelt, aan de voogd een meer uitgebreide handelingsbevoegdheid te verlenen.

D. SANCTIE (ART. 427, 432, 435 NIEUW EN 439a NIEUW).

13. De voogd is persoonlijk aansprakelijk voor de schade die te wijten is aan zijn slecht beheer, d.w.z. voor de schade die voortvloeit uit een fout welke een goed huisvader niet zou hebben bedreven (art. 427 en 432). Dit is vanzelfsprekend het geval wanneer hij zonder de vereiste machtiging optreedt. Deze sanctie is echter altijd min of meer problematisch vermits ze van de solvabiliteit van de voogd afhangt. Nietigverklaring van de schadetoebrengende handeling is daarentegen in de regel gunstiger voor de minderjarige, maar kan rechten van derden in het gedrang brengen.

De Nederlandse wetgeving streeft in dit opzicht een soort compromis-oplossing na : alle handelingen verricht in strijd met artikel 433 kunnen worden nietig verklaard tenzij ze geen nadeel berokkenen aan de minderjarige. De nietigverklaring is ook uitgesloten wanneer de derde mede-contractant of diens rechtsopvolger te goeder trouw gehandeld hebben (art. 435 nieuw). Men bedoelt hier *objectieve* goede trouw, d.w.z. dat men rekening moet houden niet alleen met hetgeen de derde wist, maar ook met hetgeen hij behoorde te weten (1).

Beleggingen verricht in strijd met artikel 438 kunnen echter nooit worden vernietigd (art. 439a nieuw) (2), en dit op grond van de overweging dat de nietigverklaring van beleggingen onvoorziebare gevolgen zou kunnen hebben op het normale effectenverkeer (3).

§ 3. Toezicht op het beheer (art. 442 nieuw).

14. Een voor de hand liggende controle op het vermogensbestuur van de voogd ligt in het feit dat de kantonrechter in vele gevallen zijn machtiging moet verlenen. Meer in het algemeen wordt er toezicht gehouden door de toeziende voogd, die zich steeds tot de kanton-

(1) Memorie van Antwoord, Tweede Kamer, Zitt. 1963-64, 5520, nr. 5, sub art. 435.

Nietigheid sanctioneert eveneens de zonder goedkeuring van de kantonrechter aangegane verkopen, verhuringen en verpachtingen van goederen van de pupil aan de voogd (art. 434 en 435 nieuw), alsook de overname door de voogd van schulden ten laste van de pupil of van zakelijke rechten op diens goederen (art. 436).

(2) Dezelfde regeling geldt voor het voortzetten zonder machtiging van een handel en het onverdeeld laten, eveneens zonder machtiging, van een boedel waarin de minderjarige gerechtigd is (art. 439 en 439a nieuw).

(3) Nota n.a.v. het Eindverslag, Tweede Kamer, Zitt. 1963-64, 5520, nr. 9, blz. 3.

rechter kan wenden om hem zijn opmerkingen over te maken (1). Deze kan ambtshalve, of op verzoek van de toeziende voogd, bevelen dat de voogd hem jaarlijks, tweejaarlijks of driejaarlijks een rekening zou voorleggen van zijn beheer. Indien er uit de voorgelegde rekening blijkt dat de minderjarige schade opgelopen heeft waaraan de voogd schuld heeft, dan kan de kantonrechter hem, *staande de voogdij*, tot schadevergoeding veroordelen (art. 446).

§ 4. Zekerheidstelling (art. 447-448; I.15.12.23 — I.15.12.24).

15. In tegenstelling met onze wetgeving, voorziet het Nederlands Burgerlijk Wetboek geen verplichte zekerheidstelling: in de regel moet de voogd geen zekerheid stellen, maar hij kan er toe verplicht worden door de kantonrechter. Deze laatste beslist dan zelf over de aard en het bedrag van de zekerheid (hypotheek, inpandgeving van effecten, enz.).

§ 5. Onderbewindstelling (art. 453a nieuw).

16. Reeds vóór het invoeggetreden van de nieuwe wet was het mogelijk aan minderjarigen goederen te vermaken onder voorwaarde dat een derde erover het bewind zou voeren (art. 357 voor de minderjarige onder wettelijk beheer, art. 427 voor de minderjarige onder voogdij) (2). De wet van 11 mei 1964 gaat op dit stuk veel verder: onderbewindstelling van het vermogen van de minderjarige wordt nu mogelijk staande de voogdij of het wettelijk bewind, ook buiten de hypothese van ontzetting uit of ontheffing van de ouderlijke macht of voogdij.

De *ratio legis* hiervan ligt in het feit dat de vader of de voogd wel een slecht vermogensbeheerder kan zijn, maar daarom niet noodzakelijk een slechte opvoeder is (3). De opvoeding van de minderjarige komt op de eerste plaats: zijn voogd wordt gekozen op grond van familiale of morele factoren. Vroeger kon men naar Nederlands recht het beheer over de goederen van de minderjarige niet scheiden van de zorg over zijn persoon. Nu kan men het goederenbeheer aan een bewindvoerder overdragen zonder de zorg over de persoon aan de vader of de voogd te moeten onttrekken. De kantonrechter neemt deze beslissing hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van voogd of toeziende

(1) De kantonrechter kan de toeziende voogd een aktievere rol verlenen door bv. een algemene machtiging derwijze te clausuleren dat de voogd in bepaalde gevallen zijn advies moet vragen.

(2) In ons recht zou een dergelijke clause tegen de openbare orde indruisen (R.P.D.B., Tw. *Minorité, Tutelle, Emancipation*, nr. 86 en 154.

(3) Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, Zitt. 1959, 5520, nr. 3, sub 8.

voogd (1). Hij kan zijn beslissing op zodanige wijze clausuleren dat de bewindvoering aan elk concreet geval aangepast zou zijn; zo is het best mogelijk dat slechts bepaalde goederen onder bewind zouden gesteld worden.

17. De bewindvoerder beschikt over dezelfde handelingsbevoegdheid als de voogd en zal dus in dezelfde gevallen de machtiging van de kantonrechter moeten bekomen. Het ligt echter voor de hand dat, juist bij onderbewindstelling, de kantonrechter ruim gebruik zal maken van algemene machtigingen : men kan zich inderdaad zeer wel indenken dat een bewindvoerder (fysische persoon of rechtspersoon) speciaal zal gekozen worden omwille van het vertrouwen dat hij de voogd en de kantonrechter inboezemt (2). Daarbij komt nog dat hij jaarlijks ten overstaan van de kantonrechter en de voogd rekening en verantwoording moet afleggen.

Alhoewel de mogelijkheid van onderbewindstelling ongetwijfeld aan de wensen van vele practici beantwoordt, is deze maatregel bestemd om de uitzondering te blijven, althans in de ogen van de Regering. In de Memorie van Toelichting wordt immers opgemerkt dat „De maatregel leidt tot een verdeling van de verantwoordelijkheid voor de belangen van het kind of de *curandus*, welke in het algemeen ongewenst en bezwaarlijk is” (3).

§ 6. Besluit

18. Meer nog dan voorheen bekleedt de kantonrechter een zeer belangrijke positie ten aanzien van het beheer van de goederen van de minderjarigen. Hierin ligt het groot verschil met de Belgische regeling. Daar waar naar Nederlands recht één persoon als machtigingsorgaan optreedt, wordt deze rol naar Belgisch recht toevertrouwd aan een collectief orgaan, de familieraad, waarvan de samenstelling hoegenaamd geen waarborgen levert voor een oordeelkundig vermogensbeheer van de goederen van de minderjarige. Weliswaar hoeft de kantonrechter ook geen beheersspecialist te zijn, maar in *abstracto* is hij, als magistraat, heel wat vertrouwenswaardiger dan de familieraad, en bovendien kan hij de hulp inroepen van ter zake meer bevoegde personen.

19. De vraag werd gesteld of de kantonrechter de belangrijke taak die hem wordt toevertrouwd, naar behoren zou kunnen vervullen. Ongetwijfeld ligt een positief antwoord in de verwachtingen

(1) Bij wettelijk bewind wordt deze maatregel genomen op verzoek van de vader of van de moeder, die in zekere zin de rol van de toeziende voogd vervult (zie bv. art. 359 nieuw).

(2) Er bestaan trouwens instellingen gespecialiseerd in bewind en vermogensbeheer. Zie bv. de brochure uitgegeven te Amsterdam door de Kas-Associatie N.V.

(3) Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, Zitt. 1959, 5520, nr. 3, sub 8.

van de wetgever ; tot staving hiervan legde de Regering de nadruk op de volgende beschouwingen :

1) De kantonrechter beschikt steeds over de mogelijkheid om de beheersformaliteiten in belangrijke mate te verminderen door het verlenen van *machtigingen met algemene strekking* (1). Die algemene machtigingen mogen gegeven worden indien ze stroken met de belangen van de minderjarige, wat praktisch steeds het geval zal zijn wanneer de pupil weinig goederen bezit (2).

2) Het gebruik van goed geclausuleerde algemene machtigingen en de onderbewindstelling maken het mogelijk dat de *hulp van vakmensen en gespecialiseerde instellingen* op grote schaal wordt ingeroepen (3).

3) Het ligt in de bedoeling van de wetgever in de toekomst het optreden van de kantonrechter te vervangen door dit van de *boedelrechter*, een op dit gebied meer gespecialiseerd magistraat (4).

II. Frankrijk

20. De wet van 14 december 1964 wijzigt grondig de Franse voogdijregeling in zoverre ze betrekking heeft op het beheer van de goederen van de minderjarigen (5). De meest spectaculaire nieuwigheid bestaat hierin dat de voogdij niet meer openvalt bij het overlijden van één der ouders, maar slechts op het ogenblik dat beide ouders overleden zijn of hun ouderlijke macht verloren hebben (6) (art. 390 *Code civil*) (7). Het toepassingsgebied van het wettelijk bewind wordt dus aanzienlijk verruimd, des te meer daar voortaan ook de erkende natuurlijke kinderen onder wettelijk bewind zullen staan (art. 389) (8).

De verruiming van het toepassingsgebied van het wettelijk bewind heeft tot gevolg dat de overlevende ouder, die vroeger als voogd onder toezicht van toeziende voogd en familieraad stond, er voortaan aan ontsnapt. De nieuwe wet streeft echter voornamelijk

(1) Memorie van Antwoord, Tweede Kamer, Zitt. 1963-64, 5520, nr. 5, sub art. 433.

(2) Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, Zitt. 1959, 5520, nr. 3, sub 4.

(3) Memorie van Antwoord, Tweede Kamer, Zitt. 1963-64, 5520, nr. 5, sub 1.

(4) Memorie van Antwoord, Tweede Kamer, Zitt. 1963-64, 5520, nr. 5, sub. 1. Deze term is reeds opgenomen in de tekst van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (ontwerp Meyers).

(5) De wet van 14 december 1964 geeft geen nadere bepalingen omtrent de regeling van het beheer van de voogd van een onbekwaamverklaarde. Vermits art. 509 *C. civ.* de onbekwaamverklaarde voor wat betreft het beheer over zijn goederen gelijkstelt met de minderjarige, kan men hieruit afleiden dat de nieuwe voogdijregeling ook te zijnen opzichte van toepassing is.

(6) Verlies van de ouderlijke macht ingevolge art. 373 *C. civ.*

(7) De aangehaalde artikelen verwijzen naar de *Code civil*, gewijzigd door de wet van 14 december 1964.

(8) Indien de erkenning na de benoeming van de voogd geschiedt, kan de kantonrechter de voogdij omzetten in een wettelijk bewind (art. 392).

een vereenvoudiging en versoepeling na van het beheer van de voogd en van de wettelijke beheerder.

Vermits de beheersmachten van de wettelijke beheerder zoals voorheen in functie van deze voogd bepaald worden, komt eerst het voogdijstelsel ter sprake.

§ 1. Voogdij

21. Alle niet-ontvoogde minderjarigen (1) van wie beide ouders overleden zijn of hun ouderlijke macht verloren hebben, alsmede diegenen die niet-erkende natuurlijke kinderen zijn, staan onder voogdij. Bovendien kan de voogdijrechter te allen tijde ambtshalve, of op verzoek van familieleden of van het openbaar ministerie, een wettelijk bewind omzetten in een voogdij (art. 391) (2).

Achtereenvolgens bespreken we de handelingsbevoegdheid van de voogd ten aanzien van het beheer over de goederen van zijn pupil, de rol van de familieraad en van de toeziende voogd, de rol van de voogdijrechter, en de waarborgen die de minderjarige ter bescherming van zijn belangen geniet.

A. BEHEERSMACHTEN VAN DE VOOGD

22. Artikel 450 schetst de beheerstaak van de voogd als volgt : de voogd vertegenwoordigt zijn pupil in alle rechtshandelingen (3) en beheert zijn goederen als een goed huisvader, onder persoonlijke aansprakelijkheid voor schade die te wijten is aan slecht beheer.

In beginsel verricht de voogd alleen en zonder machtigingsformaliteiten alle *daden van beheer*; voor het verrichten van *daden van beschikking* behoeft hij de machtiging van de familieraad (art. 456 en 457) (4). De wet zelf geeft enkele voorbeelden van beheers- en beschikkingsdaden : zo zijn vervreemdingen onder bezwarende titel van roerende goederen van dagelijks gebruik (*meubles d'usage courant*) en van goederen die als vruchten beschouwd worden, daden van beheer; zijn eveneens daden van beheer, alle huur- en pachtovereenkomsten (5). Zijn daarentegen daden van beschikking, de leningen

(1) Voor de ontvoogde minderjarige stelt zich geen beheersprobleem meer, daar hij op patrimoniaal gebied gelijk gesteld wordt met de meerderjarige (art. 481).

(2) Omzetting van een voogdij in een wettelijk bewind is eveneens mogelijk in bepaalde gevallen (zie noot 36).

(3) Op dit beginsel voorziet de wet uitdrukkelijk bepaalde uitzonderingen, namelijk alle gevallen waarin de minderjarige persoonlijk moet optreden (volgens wet of gewoonte) (art. 450).

(4) De persoonlijke aansprakelijkheid van de voogd buiten beschouwing gelaten, rept de nieuwe wet geen woord over het lot der beschikkingsdaden welke zonder machtiging verricht worden. Er weze aan herinnerd dat tot nu toe, de door de voogd op onregelmatige wijze verrichte beschikkingsdaden betrekkelijk nietig waren; de voogd en de minderjarige mochten de nietigheid inroepen, zonder benadeling te moeten bewijzen (DALLOZ, *Rép. D. Civ.*, V, 1955, Tw. *Tutelle*, nr. 500-515).

(5) De huur- en pachtovereenkomsten kunnen na de beëindiging van de voogdij tegen de gewezen pupil niet ingeroepen worden (art. 456).

voor rekening van de minderjarige aangegaan en de vervreemdingen van onroerende goederen, handelszaken, effecten en schuldvoororderingen, waardevolle roerende goederen (*meubles précieux*) en roerende goederen die een belangrijk vermogensbestanddeel uitmaken. Deze enkele voorbeelden laten wel uitschijnen dat, ook in Frankrijk, het modern economisch criterium zal worden aangewend om de grens te bepalen tussen beheersdaden en beschikkingsdaden.

Op deze algemene regel maken enkele bijzondere punten uitzondering: er bestaat een speciale regeling voor het effectenbeheer, de vervreemding van onroerende goederen en handelszaken, de inning van schuldvorderingen en de beleggingen.

1) Effectenbeheer

23. Binnen de drie maanden te rekenen vanaf de aanvang van de voogdij moet de voogd alle effecten aan toonder op naam stellen of in open bewaargeving toevertrouwen bij een daartoe door de Regering aangenomen bewaarnemer (art. 452). Hetzelfde geldt voor alle door de pupil later te verkrijgen effecten. Op die wijze worden alle toondereffecten geblokkeerd en dus beveiligd tegen een tegeldekking zonder machtiging.

Wat nu het portefeuille-beheer zelf betreft, heeft de wetgever, gelet op het technisch aspect ervan, het raadzamer geoordeeld opdracht te geven aan de *Conseil d'Etat* een lijst op te stellen van de verrichtingen die als daden van beheer zullen gelden. Nu reeds staat vast dat de vervreemding van effecten een beschikkingsdaad is, en dus machtiging van de familierraad onderstelt. De voogdijrechter kan nochtans zelf machtiging verlenen indien de omstandigheden een onverwijld optreden noodzakelijk maken, en op voorwaarde dat de familierraad er zo spoedig mogelijk van op de hoogte gesteld worde zodat hij een beslissing kan nemen over de wederbelegging (art. 468 tweede lid) (1).

Indien de voogd daartoe door de familierraad gemachtigd is, kan hij het bewind over de effecten-portefeuille van zijn pupil overdragen aan een derde, daartoe speciaal gekozen omwille van zijn beroepsondervinding en solvabiliteit. Een dergelijk overeenkomst is steeds herroepbaar, ondanks alle tegenstrijdige bedingen (art. 451).

2) Vervreemding van onroerende goederen en handelszaken (art. 459)

24. In beginsel moet de verkoop van onroerende goederen en handelszaken die aan de pupil toebehoren in het openbaar geschieden,

(1) Officieel gequoteerde effecten moeten verkocht worden door bemiddeling van een effectenmakelaar; niet-officieel gequoteerde effecten dienen in het openbaar verkocht te worden door het ambt van een notaris of een effectenmakelaar, tenzij de familierraad er anders over beslist (art. 459).

overeenkomstig de modaliteiten voorzien in de artikelen 953 en 954 van de *Code de Procédure Civile* (1). Machtiging van de familieraad is natuurlijk steeds vereist. Nochtans kan de familieraad, mits naleving van de door hem gestelde voorwaarden, een verkoop uit de hand toelaten. Inbreng in vennootschap sluit uiteraard steeds de modaliteiten van een publieke verkoping uit, doch de familieraad kan in dit geval zijn machtiging slechts verlenen na het advies ingewonnen te hebben van een door de voogdijrechter benoemde deskundige.

3) Kapitaalontvangsten en beleggingen (art. 453 en 455)

25. Zowel opeisbare als niet-opeisbare kapitalen kan de voogd slechts geldig in ontvangst nemen met bijstand van de toeziende voogd; binnen de maand moet hij ze deponeren bij een door de Regering daartoe aangenomen depositaris (art. 453).

Binnen de zes maanden dienen de vrijgekomen kapitalen en de saldi van de inkomsten boven de uitgaven belegd te worden. Het bedrag vanaf hetwelk de beleggingsplicht ontstaat en de aard van de belegging worden door de familieraad bepaald; deze kan, voor wat de aard van de beleggingen betreft, een algemene machtiging geven (art. 455).

4) Andere verrichtingen

26. Merken we ten slotte nog op dat de voogd bevoegd is om alleen en zonder machtiging :

— een nalatenschap te aanvaarden onder voorrecht van boedelbeschrijving (art. 461),

— schenkingen en legaten aan te nemen waaraan geen lasten of voorwaarden verbonden zijn (art. 463),

— rechtsvorderingen in te stellen nopens patrimoniale rechten van zijn pupil en hem te verdedigen tegen dergelijke rechtsvorderingen (art. 464),

— op een tegen de minderjarige gerichte eis tot verdeling in te gaan (art. 465).

B. FAMILIERAAD EN TOEZIENDE VOOGD

27. De Franse voogdij blijft nog steeds sterk familiaal getint. Ook op patrimoniaal gebied behouden familieraad en toeziende voogd een voorname rol.

(1) Deze artikelen werden gewijzigd door het Besluit van 5 april 1965 (*Décret nr. 65-263 du 5 avril 1965, modifiant les dispositions du Code de Procédure Civile relatives à la tutelle, aux conseils de famille et à la vente des biens appartenant à des mineurs, D., 1965, Lég., 132*).

De *familieraad* is nu een *permanent orgaan* geworden : de voogdij-rechter benoemt de leden (1) voor de duur van de voogdij. Eens 16 jaar oud kan de *minderjarige zelf* naar de familieraad geroepen worden om er zijn advies te geven, en vanaf 18 jaar mag hij zelfs een bijeenkomst van de raad uitlokken, waarop hij dan ook aanwezig moet zijn (art. 410 en 415).

De eerste opdracht van de familieraad bestaat erin een voogd te benoemen in de gevallen waarin noch testamentaire voogd, noch bloedverwant in opgaande lijn te vinden zijn (art. 397-398 en 402-403), en te beraadslagen over de aard en het bedrag van een eventuele zekerheidstelling (art. 2143). Op zuiver vermogensrechtelijk terrein komt de familieraad tussen om machtigingen te verlenen tot het verrichten van daden van beschikking.

Verder komt het de familieraad eveneens toe *bewindsmaatregelen* te treffen, hetzij door splitsing van de voogdij in een voogdij over de persoon en een voogdij over de goederen (*tuteur à la personne* — *tuteur aux biens*), hetzij door benoeming van een toegevoegde voogd (*tuteur adjoint*) voor het beheer van bepaalde goederen (art. 411). Deze speciaal met beheersopdrachten belaste voogden zijn in feite *bewindvoerders*, vermits ze in beginsel hun bewind onafhankelijk en op eigen verantwoordelijkheid uitoefenen (zelfde artikel). Deze bewindsmaatregelen dienen genomen te worden, gelet op de bijzondere aard van bepaalde goederen of naar aanleiding van onvoldoende beheersaanleg van de voogd (2).

28. Wat de *procedure* betreft, werd een merkelijke vereenvoudiging bereikt : voortaan kan de voogdijrechter, wanneer hij oordeelt dat een effectieve bijeenkomst van de familieraad overbodig is, de leden per brief om hun advies vragen (art. 413) (3).

De familieraad benoemt één van zijn leden tot *toezienende voogd*. Deze vertegenwoordigt de minderjarige wanneer diens belangen in strijd zijn met die van de voogd, en houdt een algemeen toezicht op het beheer van de voogd.

Op straffe van eigen aansprakelijkheid moet hij de voogdijrechter op de hoogte stellen van alle fouten welke hij in het beheer van de voogd ontdekt (art. 420).

(1) Buiten de voogdijrechter en de voogd, telt de familieraad 4 à 6 leden (art. 407). De voogdijrechter zit de raad voor en zijn stem is beslissend bij staking van stemmen (art. 415).

(2) Art. 417 : „... considérant les aptitudes des intéressés et la consistance du patrimoine à administrer ...”.

Er weze herhaald dat de voogd, mits machtiging van de familieraad, het portefeuille-beheer aan een bewindvoerder kan overdragen (art. 454).

(3) Tegen alle beslissingen van voogdijrechter en familieraad staat hoger beroep open bij de rechtbank van grote aanleg (*tribunal de grande instance*) (art. 883-2 en 883-4 C. proc. civ., gew. door het Besluit van 5.4.1965).

C. VOOGDIJRECHTER

29. Voortaan staat een gespecialiseerd magistraat, de voogdijrechter, in voor de bescherming van de patrimoniale belangen van de minderjarige (1). Naast de belangrijke invloed die hij als voorzitter van de familieraad uitoefent, oefent hij over alle voogdijen van zijn ambtsgebied toezicht uit; ook kan hij actief ingrijpen, vermits hij te allen tijde alle voogdij-organen kan oproepen om inlichtingen te vragen, opmerkingen te maken en bevelen te geven (art. 395).

In de praktijk zal hij ook rechtstreeks tussenkomen in het goederenbeheer vermits zijn machtiging die van de familieraad zal kunnen vervangen voor alle niet belangrijke beschikkingsdaden (art. 468, tweede lid) (2).

D. WAARBORGEN

30. Na zijn benoeming moet de voogd, binnen de 10 dagen, een *boedelbeschrijving* van de goederen van zijn pupil in notariële vorm doen opmaken (art. 451). Indien dit niet geschiedt, zal de pupil later door alle middelen de omvang van zijn vermogen mogen bewijzen. Omtrent de *zekerheidsstelling* bestaat er geen wettelijke verplichting meer; indien de familieraad evenwel waarborgen eist, beslist hij ook over het bedrag en de aard ervan (art. 2143). Er weze tenslotte herhaald dat de wet speciale waarborgen biedt in zake *toonderpapieren en kapitaalontvangsten* (zie hoger).

§ 2. Wettelijk bewind

31. Vermits het beheer van de overlevende ouder onder het stelsel van het wettelijk bewind zal vallen, is het duidelijk dat, althans in zake vermogensbeheer, het wettelijk bewind voortaan de normale toestand zal zijn (3).

Twee soorten dienen onderscheiden te worden: het eenvoudig wettelijk bewind enerzijds, het gecontroleerd wettelijk bewind anderzijds (4).

(1) Deze functie wordt waargenomen door een rechter van de rechtbank (*tribunal d'instance*) (art. 393). Een andere rechter, de kinderrechter, staat in voor de bescherming van de persoon van de minderjarige; tegen deze dualiteit werd reeds kritiek uitgebracht door SAVATIER, R., *Le rajeunissement de la tutelle française des mineurs*, D., 1965, Chr., 51-62.

(2) D.i. voor alle beschikkingsdaden die betrekking hebben op goederen waarvan de waarde beneden het maximum blijft dat door decreet zal worden vastgesteld.

(3) De goederen welke aan de minderjarige geschonken of vermaakt worden onder voorwaarde dat een derde erover het bewind zal voeren, ontsnappen zoals voordien aan het wettelijk bewind. Indien de schenker of erflater geen bewindsregeling heeft voorzien, dan beheert de aangeduide bewindvoerder de vermaakte goederen volgens het stelsel van het gecontroleerd wettelijk bewind (art. 389-3).

(4) Een gelijkaardig onderscheid was reeds voorgesteld geweest door GEVERS, M., *La tutelle et l'administration légale. Essai de Réforme*, blz. 15 e.v.

Het *eenvoudig wettelijk bewind* wordt door de vader uitgeoefend en komt slechts voor wanneer het huwelijk van de ouders niet ontbonden is noch aangetast door een scheiding van tafel en bed (*administration légale pure et simple*, art. 389-1). Het wettelijk bewind wordt onder *gerechtelijke controle* geplaatst bij het overlijden van één van de ouders, wanneer één der ouders de ouderlijke macht verliest alsook in geval van echtscheiding en scheiding van tafel en bed (*administration légale sous contrôle judiciaire*, art. 389-2). Het feit dat in het eerste geval de wettelijke beheerder over een meer uitgebreide handelingsbevoegdheid beschikt vindt zijn grondslag in de overweging dat wederzijdse controle van de echtgenoten alsdan mogelijk is.

Op de omvang van de handelingsbevoegdheid na, zijn alle regelen in zake de voogdij ook op het wettelijk bewind toepasselijk; met dien verstande dat er geen familieraad noch toeziende voogd tussenkomen en dat de rechten welke de ouders ingevolge de ouderlijke macht bezitten (wettelijk vruchtgenot, opvoeding) geëerbiedigd moeten worden (art. 389-7). Voor alles wat boedelbeschrijving, waarborgen, zekerheden en onderbewindstelling betreft, kan dus naar de voogdijregeling verwezen worden.

32. Welke zijn nu de *beheersbevoegdheden* van de wettelijke beheerder? Dat de wettelijke beheerder alleen en zonder machtigingsformaliteiten alle bestuursdaden mag verrichten voor dewelke de voogd geen machtiging behoeft, vraagt geen nader betoog (art. 389-4). Wat de andere daden betreft, dient onderscheid gemaakt te worden tussen de twee soorten van wettelijk bewind :

a) In het gecontroleerd wettelijk bewind behoeft de wettelijke beheerder nog de machtiging van de voogdijrechter (art. 389-6).

b) De toestand is enigszins ingewikkelder in het eenvoudig wettelijk bewind. Sommige gewichtige rechtshandelingen blijven onderhevig aan de machtiging van de voogdijrechter; dit is namelijk zo voor de verkoop uit de hand van onroerende goederen en handelszaken, het aangaan van leningen, de verzaking van een recht en de minnelijke verdeling. Voor andere daden welke de voogd niet alleen kan verrichten komt de voogdijrechter in beginsel niet tussen, doch hij moet er ten minste tien dagen op voorhand kennis van krijgen (1). Bovendien moet de wettelijke beheerder de toelating bekomen van de andere ouder, die, ingeval deze de toelating verleent, mede aansprakelijk wordt voor mogelijke schade (art. 389-5).

(1) Deze verwittigingsplicht wordt met boete gesanctioneerd (art. 389-5).

§ 3. Besluit

33. Behoudens de gevoelige grensverschuiving tussen voogdij en wettelijk bewind en de indeling van dit laatste in twee categorieën, vertoont de nieuwe regeling hoofdzakelijk twee kenmerken : een meer daadwerkelijke rechterlijke controle en een grotere soepelheid in het vermogensbeheer.

Weliswaar noteert men nog steeds een sterk familiale inslag (tussenkomsst van familieraad en toezierende voogd), doch er heeft zich ontegensprekelijk een verschuiving voorgedaan in publiek-rechtelijke zin. Artikel 427 laat hieromtrent aan duidelijkheid niets te wensen over : „La tutelle, protection due à l'enfant, est une charge publique” (1).

Het optreden van de rechter is niet meer beperkt tot het voorzitterschap over de familieraad. In veel gevallen komt de voogdij-rechter nu rechtstreeks tussen om zijn machtiging te verlenen of te weigeren; hij houdt toezicht op elke voogdij en elk wettelijk bewind van zijn ambtsgebied en kan te allen tijde de betrokken personen ter verantwoording roepen. Jaarlijks krijgt hij inzage van een beheers-rekening (art. 470). Om zijn optreden meer kracht bij te zetten heeft de wetgever er voor gezorgd dat hij in bepaalde gevallen een boete zou kunnen opleggen (art. 395) (2).

In zake versoepeling van het beheer houdt de Franse hervorming ongetwijfeld een verbetering in, alhoewel die wetgeving op verre na niet dezelfde soepelheid bezit als de Nederlandse regeling! Vernoemen we hier de uitschakeling van de rechtbank als homologatieorgaan, de eenvoudige machtigingsprocedure in het wettelijk bewind en, wat de voogdij betreft, de vervanging van de familieraad door de voogdijrechter om niet belangrijke beschikkingsdaden toe te laten.

(1) In dezelfde zin : art. 433 (vacant gebleven voogdijen komen aan de Staat toe) en art. 473 (verantwoordelijkheid van de Staat t.a.v. de fouten begaan door de voogdij-rechter en diens griffier).

(2) Het bedrag van de boete wordt vastgesteld door art. 886 C. *proc. civ.* Tegen deze burgerlijke straf staat hoger beroep open (zelfde art.).

SOMMAIRE

LA GESTION DU PATRIMOINE DE MINEURS EN DROITS NÉERLANDAIS ET FRANÇAIS

Le régime belge de la gestion du patrimoine en cas de minorité fait depuis longtemps l'objet de vives critiques, surtout de la part des praticiens du droit. Que ce régime ne s'accorde plus avec les intérêts des mineurs est un fait : une gestion adéquate des biens des mineurs, surtout en matière de fortune mobilière, est devenue chose impossible dans la pratique, et cela au moment où la propriété de titres se généralise de plus en plus.

Sous la pression de circonstances analogues, les législateurs néerlandais et français ont récemment modifié profondément le régime de la gestion du tuteur et de l'administrateur légal en vue de l'adapter aux conditions économiques et sociales actuelles.

La réforme néerlandaise poursuit un double objectif, savoir : maintenir les garanties indispensables et tenir compte des nécessités pratiques.

Le premier objectif trouve sa réalisation dans le régime légal lui-même qui limite très fortement les pouvoirs de gestion du représentant légal agissant seul. En principe, celui-ci doit obtenir l'autorisation du juge de canton pour tout acte de disposition et pour tout placement. Seuls les actes d'administration et, sous certaines conditions, les dépôts de fonds à la Caisse nationale d'épargne postale et à des établissements de crédit agréés rentrent dans le cadre de ses pouvoirs de gestion.

D'autre part, l'octroi au juge de canton d'un large pouvoir d'appréciation en la matière laisse largement ouverte la voie d'accès à une souple gestion. En effet, par des autorisations générales, ce juge peut, au gré des circonstances, donner au représentant légal des pouvoirs de gestion beaucoup plus étendus. A cela s'ajoute encore la possibilité de placer en tout ou en partie le patrimoine du mineur sous régime d'administration, auquel cas le juge de canton accordera le plus souvent des autorisations générales étendues.

La réforme française modifie profondément toute l'organisation de la tutelle : la tutelle proprement dite devient en fait la situation d'exception puisqu'elle ne porte plus que sur les orphelins de père et mère et sur les enfants naturels non reconnus ; les autres mineurs non émancipés demeurent sous administration légale.

En matière de gestion du patrimoine, la règle générale est que le tuteur agissant seul accomplit sans autorisation tous les actes d'administration, mais que, pour accomplir les actes de disposition, il doit obtenir l'autorisation du conseil de famille. D'autre part, l'administrateur légal dispose d'une capacité d'agir plus ou moins étendue selon qu'on se trouve en présence d'un système d'administration légale sous contrôle judiciaire ou d'un système d'administration simple. L'élément qui décide de l'un ou de l'autre système est l'existence ou l'absence d'une société conjugale normale entre les parents du mineur.

L'élaboration par le Conseil d'État d'un régime de gestion spécial pour les titres et le remplacement de l'autorisation du conseil de famille par celle du juge de tutelle pour l'accomplissement d'actes de disposition peu importants indiquent un certain assouplissement de la gestion. Le même phénomène se manifeste d'ailleurs également dans l'extension de l'administration légale et dans le régime des pouvoirs de gestion de l'administrateur légal.

ZUSAMMENFASSUNG

DIE VERWALTUNG DES VERMÖGENS VON MINDERJÄHRIGEN NACH DEM NIEDERLÄNDISCHEN UND DEM FRANZÖSISCHEN RECHT

Die belgische Regelung in bezug auf die Vermögensverwaltung von Minderjährigen unterliegt seit langem scharfer Kritik, vor allem seitens der Rechtspraktiker. Es ist eine Tatsache, dass diese Regelung den Belangen der Minderjährigen nicht mehr entspricht: eine wirksame Verwaltung der Güter von Minderjährigen ist — vor allem was bewegliche Güter anbetrifft — in der Praxis unmöglich geworden, und dies gerade in dem Augenblick, wo der Effektenbesitz sich mehr und mehr verbreitet.

Die niederländischen und französischen Gesetzgeber haben unter dem Druck analoger Umstände die Regelung in bezug auf die Verwaltung durch den Vormund und durch den gesetzlichen Verwalter zwecks Anpassung an die heutigen wirtschaftlichen und sozialen Verhältnisse eingehend geändert. Die niederländische Reform verfolgt ein zweifaches Ziel, nämlich die nötige Gewähr zu behalten und den Forderungen der Praxis entgegenzukommen. Das erste Ziel findet seine Verwirklichung in der gesetzlichen Regelung selbst, die die Verwaltungsbefugnis des alleinhandelnden gesetzlichen Vertreters sehr stark beschränkt. Für jede Verfügungshandlung und für jede Anlage braucht er grundsätzlich eine Ermächtigung des Amtrichters. Nur Verwaltungshandlungen und, unter bestimmten Bedingungen, Einlagen bei der Reichspostsparkasse und eingetragenen Kreditanstalten fallen in die Grenzen seiner Verwaltungsbefugnis.

Andererseits bleibt der Weg zu einer elastischen Verwaltung weit offen, weil man den zuständigen Amtrichter ein weitgehendes Würdigungsrecht erteilt. Mittels allgemeiner Ermächtigungen kann er nämlich dem gesetzlichen Vertreter je nach den Verhältnissen eine weitere Verwaltungsbefugnis erteilen. Dazu kommt noch die Möglichkeit, das Vermögen des Minderjährigen ganz oder teilweise verwalten zu lassen, in welchem Falle der Amtrichter meistens weitgehende allgemeine Ermächtigungen erteilen wird.

Die französische Reform ändert eingehend die ganze Vormundschaftsregelung: die eigentliche Vormundschaft wird tatsächlich eine Ausnahme-situation, weil sie sich nur auf Vollwaisen und nicht-anerkannte aussereheliche Kinder bezieht; die übrigen unmündigen Minderjährigen bleiben unter gesetzlicher Vormundschaft.

Auf dem Gebiet der Vermögensverwaltung gilt die allgemeine Regel, dass der alleinhandelnde Vormund alle Verwaltungshandlungen ohne Ermächtigung vornehmen kann, aber für Verfügungshandlungen braucht er die Ermächtigung des Familienrates. Dem gesetzlichen Verwalter andererseits steht eine mehr oder weniger umfassendere Handlungsbefugnis zur Verfügung, je nachdem es sich um das System gesetzlicher Vormundschaft unter gerichtlicher Kontrolle oder um das System einfacher gerichtlicher Vormundschaft handelt.

Das Bestehen oder das Fehlen einer normalen Ehegemeinschaft zwischen den Eltern des Minderjährigen ist ausschlaggebend für das eine und das andere System. Die Tatsache, dass der *Conseil d'Etat* eine besondere Verwaltungsregelung für den Effektenbesitz geschaffen hat und die Ermächtigung des Familienrates durch die des Amtrichters für geringere Verfügungshandlungen ersetzt hat, deutet auf eine gewisse Elastizität der Verwaltung. Die Erweiterung der gesetzlichen Vormundschaft und die Regelung der Verwaltungsfähigkeit des gesetzlichen Vormundes zeigen übrigens dieselbe Elastizität auf.

SUMMARY

THE LEGAL CONTROL SYSTEM OF MINORS PROPERTY IN DUTCH AND FRENCH LEGISLATION

For a long time the Belgian legal control system of minors' property has been subjected to stringent criticism especially on the part of practical legal men. In fact it does not comply any more with the minors' interests. Sound control of minors' property has become impossible in practice, especially if movable property is concerned. This situation is the more alarming as the importance of this kind of property is steadily increasing.

Recently Dutch and French legislators, prompted by a similar state of affairs, have thoroughly revised the regulation of the guardian's and the legitimate tutor's control in order to adapt the law to present economic and social conditions.

The Dutch reform is intended to preserve the necessary guarantees and to meet the requirements of practice, at the same time.

The first aim is realized by the legal rules themselves which drastically restrict the power of the sole acting statutory agent. In principle he needs the authorization from the cantonal judge for every act of disposal or investment. Only more acts of control and, under particular conditions, the making of deposits into the National Post Office Savings Bank and the registered credit establishments, come within his competency.

On the other hand the way is left clear now for a supple control because the law confers a wide right of appreciation on the cantonal judge. Thus, according to circumstances, he may enlarge the statutory agent's power by giving him general authority. It is also possible to appoint an administrator over the whole or a part of the minor's property, in which case wide general authority will be given by the cantonal judge.

The French reform affects the whole system of guardianship. Guardianship properly speaking, only remains applicable to the rather exceptional cases of full orphans and repudiated natural children. The other non-emancipated minors come under legal regime.

The general rule is that the sole acting guardian is competent for all acts of control without any authorization, but that he needs the authority of the Family-Council for all acts of disposal. The extension of the powers of the legitimate guardian on the other hand depends largely on whether he is acting under the ordinary system or under the constant control of the court. The latter applies only when there is no normal conjugal community between the parents of the minor.

The introduction by the *Conseil d'état* of a special regulation for stocks and shares and the substitution of the cantonal judge's authorization for that of the Family-Council for acts of disposal of minor importance are moves towards a relaxation of the control system. The same phenomenon is also visible in the extension of the legal regime and in the regulation of the competency of the legitimate guardian.